

Historia Romani I.

Romák a történelemben Mária Teréziától napjainkig

Kompetenciaterület:

Szociális, életviteli és környezeti kompetencia

11. évfolyam

Programcsomag:

Polgár a demokráciában

A modul szerzője: Bársony János – Tomory Ibolya

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	16-17 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Annak bemutatása, illetve közös feltárása, hogy miként érintették a romák életmódját szabályozó központi rendeletek e népcsoport sorsának alakulását Magyarországon.
A modul témái, tartalma	<p>Témák: Identitás – szocializáció, család, közösség, hagyomány; társadalom – kisebbség, esélyegyenlőtlenség; konfliktus – másság, diszkrimináció; életmód – életérzés, életminőség; kultúra – multikulturalitás, népcsoportok; erkölcs és jog – szabályok, törvények</p> <p>Tartalom: A romák életmódja képekben a magyarországi megtelepedéstől az 1800-as évekig. Mária Terézia és II. József romákat érintő rendeletei. A rendeletekben megjelenő uralkodói szándékok, és az intézkedések hatásai. A romák helyzete a felvilágosodás korabeli Európában. Az MSZMP 1961. évi határozata a cigánylakosság helyzetéről. A romák életmódjának változásai.</p>
Megelőző tapasztalat	A magyar nemzethez tartozás, a magyar nemzeti identitás elemei
Ajánlott továbbhaladási irány	A roma kultúra mélyebb megismerése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	<p>Önismerettel összefüggő kompetenciák: identitás Önszabályozás: törődés, tekintet másokra, tolerancia A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információfeldolgozás, problémaazonosítás Társas kompetenciák: empátia, véleményalkotás, konfliktuskezelés, szolidaritás</p>
Kapcsolódási pontok	<p>A NAT-hoz: Ember és társadalom</p> <p>Tantárgyakhoz: történelem; társadalomismeret</p> <p>Modulokhoz: Historia Romani II.(szka212_15); szkb212_15</p>
Támogató rendszer	<p>Mezey Barna: <i>A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban (1422-1985)</i>. Kossuth. Budapest, 1986 Kállai Ernő (szerk.): <i>A magyarországi cigány népesség helyzete a 21. század elején</i>. Kutatási gyorsjelentés. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet. Budapest, 2003 Szuhay Péter–Barati Antónia (szerk.): <i>Képek a magyarországi cigányság XX. századi történetéből</i>. „A világ létra, melyben az egyik fel, a másik le megy”. Néprajzi Múzeum. Budapest, 1973 Szuhay Péter (szerk.): <i>Cigány-kép – Roma-kép</i>. (A Néprajzi Múzeum „Romák Közép- és Kelet-Európában” c. nemzetközi kiállításának képeskönyve.) Néprajzi Múzeum. Budapest, 1998 Bársony János–Daróczy Ágnes (szerk.): <i>Pharrajimos – Romák sorsa a náciizmus idején</i>. L’Harmattan. Budapest, 2004</p>

Bársony János–Daróczy Ágnes: <i>Historia Romani</i> (film). Romédia. Budapest, 2005

Módszertani ajánlás

A modul sikeres alkalmazásához feltétlenül szükséges a tanár előzetes és minél sokrétűbb tájékozódása a témában. Mindenekelőtt a *Historia Romani* című filmsorozat megtekintése. A tevékenységek nagy része az itt szereplő információkhoz köthető. Az I/a feladathoz a tanár válassza ki a legmegfelelőbbnek ítélt részeket, amelyek a cigányság szakmáit, tudásuk hasznosítását és egyéb lehetőségeit mutatják be. Vetítse le ezeket a feladathoz. Az I/a A változatban inkább a tanári irányítás lesz meghatározó, míg az I/a B változat inkább épít a tanulók önállóságára.

A tanteremben úgy helyezkedjenek el a tanulók, hogy kis csoportokban is tudjanak dolgozni, de a vetítésekor mindenki lássa képernyőt. Legelőnyösebb, ha az asztalokat és székeket félkörben helyezzük el.

Alakítsunk ki véletlenszerű, heterogén csoportokat. Osszunk szét például különböző színű, formájú és eltérő jelű kartonokat, és akik egyforma jelzésű kartont kapnak, keressék meg egymást. (Például: színes körök, háromszögek, A, B, C, D kártyák stb., lásd a Tanári kézikönyvet is.)

A „*Historia Romani*” című filmsorozatból a következő részletek bemutatását javasoljuk. (Lásd a segédletben is!):

- I. részből: 9'40-től 12'20-ig Zsigmond Király menlevele
- III. részből: 11'-től 21' Mária Terézia és II. József rendeletei értékelése
- VI. részből: 12'-től 14'20 az 1961-es párthatározat értékelése
- VI. részből: 21'30-tól 22'40-ig a Kisebbségi Törvény értékelése

(A DVD magyar-angol nyelvű változata megvehető a Romédia Alapítványnál 5000 Ft-os áron Levelezési cím: 1037. Bp. Farkastorki út 29. email: daroczia@mmi.hu)

Jól használható képanyagok találhatóak a támogató rendszerben megadott könyvekben is.

A vizsgált dokumentumok nem a cigányság történelméről szólnak elsősorban, hanem a velük kapcsolatos hatalmi célkitűzésekről.

Amennyiben van az osztályban roma tanuló is, adjuk meg neki a lehetőséget, hogy eldöntse, szeretne-e részt venni a téma feldolgozásában. Ha nem, felajánlható, hogy megfigyelőként legyen jelen, és a végén fűzze hozzá gondolatait, és mondja el, hogy milyennek találta a foglalkozást. Ha bevonhatók roma tanulók, tegyük lehetővé az osztálynak, hogy a romák szemével láthassák, hogyan élik meg a roma tanulók saját helyzetüket,

illetve a romasággal kapcsolatos kérdéseket történelmi tükröben. Ilyen esetben a tevékenység elhagyható vagy más módszerrel feldolgozható, a tanár belátása szerint. Célszerű azonban azt a gondolati vonalat tartani, amire a modul épül. Az életmód, a tevékenységek, a munka lehetőségek változásai, és a történelmi joganyag.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

- P1 – Historia Romani (Útmutató gondolatok)
- P2 – Kiegészítés a képekhez és a filmhez (Háttér- információk)
- P3 – Historia Romani DVD (III. rész)
- P4 – Kitekintés Európába (Útmutató gondolatok)
- P5 – A párhatározatok elé (Útmutató gondolatok)
- P6 – Historia Romani DVD (VI. rész)
- P7 – Korszakok: elemek, módszerek, közös vonások (rendszerező gondolatok)

Tanulói segédletek

- D1 – a-e A romák életét szabályozó rendeletek Mária Terézia és II. József korából. Az öt szövegegység mindegyikéből annyi példányra van szükség, amennyi tanuló van az adott csoportban.
- D2 – Az MSZMP Politikai Bizottságának határozata – A cigánylakosság helyzetének megjavításával kapcsolatos egyes feladatokról (1961. június 20.). A dokumentumot öt példányban kell sokszorosítani.
- D3 – Közelkép a láposi cigányokról (1850-2004.). A dokumentumot öt példányban kell sokszorosítani.